

ската свобода. Щомъ искашъ да вършишъ добра работа за народа си, ела и стани учителъ съ насъ. Ей на скоро се отваря класно училище и ти вжтре ще бждешъ добре дошелъ. Ела, послушай ни!

Петровъ замлъкна и съ трепетно очакване загледа даскалъ Стефана въ очитѣ.

Даскалъ Стефанъ, стѣсненъ отъ това, че му се налага веднага да отговори, прокара погледъ наоколо, като че чакаше подкрепа, загледа Петрова съ изразъ на човѣкъ, който не е разбралъ напълно това що му се е казало, и заговори:

— Защо не, братя? Каквото речете! Азъ всичко съмъ готовъ да сторя, стига за България да е добре. Не знаехъ. . . прощавайте, не знаехъ, че до сега съмъ вършилъ само зло на народа си. . . Боже сохрани насъ грѣшнихъ и очисти ни отъ всякия скверни. . . — Страдание се изписа на бледното му лице.

— Ала, кажете ми, братя, като знамъ азъ нѣщо и искамъ да го дамъ на другитѣ какво да правя? Държишъ въ ржката си свѣщъ. Нощъ, тъмна тъмнина и въ тъмнината задъ тебе вървятъ хиляди хора и газятъ въ студениѣ локви и краката имъ гизнатъ. И какво правишъ ти, не дигвашъ ржка да освѣтишъ пжтя, та да виждатъ кой на кжде стжпва, а духвашъ и изгасвашъ свѣщъта.

Даскалъ Стефанъ следъ кратка въздишка продължи:

— Много, много съмъ мислилъ. Лежалъ съмъ си ноше и съмъ си мислилъ: — Не ни е добра работата! Не ни е до-бра ра-бо-та-та! — При тия думи той поклати глава. Бледнина и мжка покриваха лицето му. — Какво да се прави? продължи той. — България трѣбва да се освободи, а нѣмаме учени хора, никой нищо не е прочелъ, никой нищо не знае. Сжщи добичета! Ядемъ, спимъ и работимъ — и само толкозъ. Разгърнете Любословието и вижте що има по свѣта! Още въ 1839 година е направенъ желѣзенъ пжтъ, дето върви кола не съ коне, а съ пѣра, а ние не сме чули това нѣщо! Наскоро единъ ингилизинъ хврѣкналъ съ машина и се дигналъ три боя надъ земята, ние и туй не знаемъ. . . Чудеса, чудеса кипятъ въ свѣта, а ние нищо не знаемъ. Ние сме толкозъ назадъ, че нѣма повече на кжде! А пѣкъ какви книги има! Мудростъ и богатство се разлива въ тѣхъ, ала ние не сме ги чели и не можемъ да ги четемъ. Ние не знаемъ не само какво е сега въ разнитѣ части на свѣта, а не знаемъ какво е било нѣкога. . . Отъ где ще научимъ история ако не прочетемъ Херодотъ и Тукидитъ? Какъ ще знаемъ нѣщо за Сирия и Вавилонъ, за славяноилирийския народъ, за Константина